

נועם שיח

שיחות אב"ד סאנטוב שליט"א

במחשבה תחילה

כי תבא תשפ"א

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"א

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות
נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת
הנגיד החסיד המפואר
מו"ה יואל רייזמאן הי"ו
גבאי ויושב ראש מוסדות סאטמאר לייקווד
לרגל שמחת הבר מצוה
של בנו הבחור המופלג בתורה ויראת שמים
שמחה ישכר נ"י
ממצוייני ת"ת סקווירא לייקווד
יזכה בע"ה לרוות הרבה תענוג ונחת

במחשבה תחילה...

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (דברים כ"ו, י"ג)

בפסוק נאמר (דברים כ"ו, י"ג): לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי, המפרשים תמהו על כפילות הלשון, "לא עברתי ממצותיך" – "ולא שכחתי", הרי מי שאינו עובר על המצוות אות וסימן היא שלא שכח לעשות את אשר נצטווה.

ומפרש הרה"ק ה"שפת אמת" זי"ע, דלפעמים יתכן אצל אדם שהוא מקיים מצוה בהיסח הדעת, כלומר, אמנם בפועל הוא מקיים את המצוה, אבל המצוה היא בהיסח הדעת גמורה כמצות אנשים מלומדה ומתוך רגילות, ללא ישוב הדעת והכנה לקראת קיום המצוה והידיעה בעת קיומה אשר נצטווה מאת השי"ת לעשותה.

לפיכך נאמר כאן "לא עברתי ממצוותיך" – "ולא שכחתי", בשעה שקיימתי את המצוה לא שכחתי אותך, קיימתי את המצוה בישוב הדעת כהוגן ולאחר הכנה והתבוננות ראויה בטרם שקיימתי את המצוה, וזכרתי היטב אשר אתה השי"ת ציוויתני לקיימה, ולא קיימתי מתוך רגילות ומצות אנשים מלומדה.

ועל דרך מה שביארו המפרשים את המאמר (בפיוט "לכה דודי" הנאמר בליל שב"ק) "סוף מעשה במחשבה תחילה", שהחלול של המעשה שתוכל להיקרא "מעשה" – הוא רק כאשר היא נעשית "במחשבה תחילה", שכן מעשה ללא מחשבה וישוב הדעת, היא כמעשה קוף בעלמא ואיננה חשובה להיקרא "מעשה".

*****

בפסוק נאמר (בראשית ל"ז, א'): וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. בספה"ק מובא שהכתוב רומז לאיש הישראלי, "וישב יעקב" – שצריך שיהיה לו ישוב הדעת "בארץ" אף בענייני ארצייות, "מגורי אביו" – אפילו שם צריך להיות לו יראה ופחד מפני השי"ת שהוא אביו שבשמים, "בארץ כנען" ר"ל אפילו במקומות המגושמים כמעשה ארץ כנען, שמה תהי' יראת השם ית' על פניו.

*****

בפסוק נאמר (בראשית ד', י"ב-י"ג): נע ונד תהיה בארץ, ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא. מיתאמרא בשם הרה"ק ה"חידושי הרי"ם" זי"ע, שטענת קין "גדול עוני מנשוא" היתה, שהעונש "נע ונד תהיה בארץ" הוא יותר מדי גדול, כי אם יהיה תמיד בגלות לא יהיה לו אף פעם ישוב הדעת שיוכל לחזור בתשובה, שאף פעם לא יהיה לו מנוחה, ובטענה זו נצח...

*****

כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען-ירושלים שליט"א סיפר, שאביו כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע הקפיד מאוד על מידת הכעס. והעיד הרבי שליט"א על עצמו, שמאז היותו ילד, כמעט שלא העניש אביו אותו ואת אחיו – לבד כשאחד הילדים כעס ומתוך כעסו זרק חפץ על הארץ ברוגזה וכדומה, על זה היה מעניש ולא מוותר.

וממשיך הרבי ומספר, שגם צורת הענישה היתה מתוך ישוב הדעת ולא מתוך רוגז וחופזה. כשהחליט אביו הרבי זי"ע להעניש אחד הילדים על מידת הכעס כאמור, היה קודם מזדעק ואומר, "נו, כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, מיר האבן דא א עבודה זרה אין

שטוב" [יש לנו כאן בבית עבודה זרה], ואז העניש את הילד על כעסו – אבל לא לפני שהסביר לו בטוב טעם ודעת את חומר העניין.

וממשיך הרבי ואומר במתק לשונו: כמובן שלאחר דברי הסבר אלו של האבא שנבעו מנהמת לבו על כך שילדיו כועסים ויש בבית אבק עבודה זרה, אז כבר יצא כל החשק לבוא לכלל כעס, לאו דווקא מחמת העונש, אלא בעיקר מחמת חומרת העון שהשתרש בקרבנו מאז לתמיד.

*****

בכל הזדמנות היה הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע מזכיר שחייבים להתפלל ולברך במתינות, כפי שהזהירו חז"ל (מס' ברכות דף מ"ז ע"א) שלא יזרוק אדם ברכה מפיו, וכיוצא בזה זירו ותבעו שיתפללו בקול רם ומתוך הסידור דווקא.

והיה אומר משמו של הרה"ק מקאצק זי"ע, שבפסוק נאמר (בראשית ל"ב, י"ד): ויקח מן הבא בידו מנחה לעשיו אחיו, "ויקח מן הבא בידו" – אדם החוטף תפילה או ברכה מן הבא בידו, בלא מחשבה וישוב הדעת, ומבלי שיעשה תחילה הכנה וחשבון הנפש, "מנחה לעשיו אחיו" – הרי זו מנחה להסטרא אחרא רח"ל.

*****

מסופר, שאדם אחד שהיה מטופל בבנים והתגורר בדירה קטנה, נזדמן לו לשכור דירה גדולה, אלא שהמחיר היה רב מכדי יכולתו ולא ידע להשית עצות בנפשו. נסע הלה אל הרה"ק ה"אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע לשאול בעצתו, ואמר לו הרבי "שכור את הדירה".

כששמע האיש את דברי הרבי, אמר להרבי "רבי, יש לי פחד ליקח דירה יקרה כזאת, מאין אטול מעות לשלם שכר דירה".

הרהר הרבי כמה רגעים ואח"כ אמר לו "אבא ז"ל היה אומר, פח"ד נוטריקון פ'רנסה ח'יים ד'עת, כשיש דעת יש פרנסה וחיים, ואני אומר לך, לך וזכה במקחך". הלך הלה ועשה כעצת הרבי, וה' הצליח בידו, שקיבל הלואה גדולה ובמשך הזמן סילק את כל חובותיו.

*****

בספה"ק מבואר שמצות סוכה צריכה דעת, וכמו שנאמר בפסוק (ויקרא כ"ג, מ"ג): למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו', וזהו הטעם שאמרו חז"ל (מס' סוכה דף כ"ה ע"ב) "מצטער פטור מן הסוכה", כי כשיש לאדם צער ח"ו וחסר לו ישוב הדעת מחמת צערו, ממילא אינו יכול לקיים המצוה שאמרה תורה "למען ידעו".

*****

מובא בשם הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע שאמר לעת זקנותו: הנה בכל מה שעושה האדם צריך ישוב הדעת להתבונן באמת האם נחוץ לו הדבר לעבודתו יתברך או לא, ובימי צעירותי היה ראשי חזק, ואף שהייתי רגיל בשאיפת הטבק, הייתי מתבונן בכל פעם האם הנני נצרך כעת לשאיפת הטבק או לא, אבל עתה זקנתי וראשי נחלש, וחוששני שאם תעמוד הקופסא לידי אטול כלאחר יד ומבלי שימת לב, לכן אני נועל הקופסא בארון, כי עד

שאקום ואפתח הרי פעולה זו אינה באה בהיסח הדעת, ואז אתבונן לדעת אם אני צריך לזה באמת.

*****

כ"ק האדמו"ר מקאסוב הגה"צ רבי מנחם מונדרר זצ"ל היה מספר, שכשעלה כ"ק מרן האדמו"ר בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע לארץ הקודש, ובירכו אותו אנשים בברכת "א גוטע ישוב", היה הרבי ז"ל משיח לעצמו בחשאי: "דעת" "דעת"...

גם כשהיו מברכים אותו באריכות ימים ושנים היה מיד מוסיף: נאר מיט דעת, בלי דעת איני צריך לברכה כזאת...

*****

שמעתי באומרים לי על רב אחד צדיק לפני הרבה שנים, אשר בני בליעל הרבו לצער אותו, והוא היה מהנעלבים ואינם עולבים, ובני ביתו סיפרו לו מה שמדברים עליו כדי לעורר כעסו עליהם, והוא הלך בחדר הנה והנה וחיפש בספרים כמו איש מעיין בהלכה עמוקה, ואמר "אם יבואו לפני בענייני טריפות אני זהיר לעיין בספרים שלא אכשל בהלכה, ומה טריפות שיש בזה רק איסור לאו כן, על אחת כמה וכמה שצריכים להיות מתון בענייני כעס שחמור יותר מטריפות, דהוי כעובד עבודה זרה, וממילא עלי לעיין אם מותר לי לכעוס"...

*****

הרה"ק רבי שמואל מסלאנים זי"ע היה מספר, שמרן הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע היה פעם במעז'בוז', וכשהכין את עצמו

לחזור לביתו משם, אמרה לו בתו הצדקנית של הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זי"ע שהתגוררה שם "יש לנו קבלה מאבינו הקדוש 'אז מ'זאהל זיך ניט היילין' – שלא למהר, שהעיקר הוא ישוב הדעת", ולאור דבריה לא מיהר הרה"ק מקוברין את נסיעתו ונתעכב שם עוד זמן מה, ולאחר זמן התברר גודל הנס שהיה לו על ידי זה, כי התנפלו אז שודדים בדרך, והרה"ק מקוברין ניצל על ידי העיכוב.

*****

מסופר על הגאון רבי אביש מפרנקפורט זצ"ל, שפעם היה אברך אחד שנסע לעירו והיה עמו כמה אלפים רובל, ובאמצע הדרך עצר, והניח את צרור כספו על אבן ליד הבית הכסא. ביצאו שכח לקחת את הכסף, ואח"כ בהמשכו ללכת התחיל לבכות שנאבד לו כספו.

כשראה רבי אביש את האברך בוכה, קרא אותו דרך חלונו שיבוא אצלו שיש לו כספו, ואמר לו "קודם אכול ושתה ונח ואח"כ אתן לך את כספך". כשאכל ושתה ונח, נרגע קצת ונזכר ששכחו ליד הבית הכסא, ותיכף ומיד רץ לשם ומצא את כספו, אמר לו רבי אביש'ל, אני החזרתי לך את הישוב הדעת שלך, וידעתי מעצמי שברגע שיהיה לך ישוב הדעת כבר תמצא את הכסף...

*****

בפסוק נאמר (תהלים ל"ז, י'): ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו. הרה"ק מרוז'ין זי"ע היה מפרש, כשאדם עובר עבירה אזי סיבת הדבר הוא לפי שלא התבונן עצמו בישוב הדעת מה הוא הולך לעשות, רק כשהתאווה תאוה עשה מה שעשה בלא לחשוב,

אבל לאחר מכן כשהוא מתיישב בדבר במה שהוא עשה, הוא מתחרט.

וזהו כוונת הכתוב "ועוד מעט" – אילו לא היה האדם ממהר ועושה מה שעולה במחשבתו, רק היה ממתין מעט ומתיישב בדבר וחושב מה שהוא הולך לעשות, "ואין רשע" – לא היה עושה האדם רע, "והתבוננת על מקומו" – היה מן הראוי א"כ שתתבונן מיד על מקומו הקודם, בטרם עשית מה שעשית היית צריך להתבונן אם אתה עושה טוב או לא, ואם אתה צריך לעשות מה שעשית או שאתה לא צריך לעשות את זה, "ואיננו" – כי אז, לא היית עושה את העבירה.

*****

בפסוק נאמר (שמות כ"ג, כ"ו): את מספר ימיך אמלא. ידוע מאמר החכם: "הזריז ימיו כפולים", כלומר, "זריז" הוא מי שהוא מסודר בסדר היום ואוכל וישן בזמן, ובכל זמנו הפנוי הוא עסוק בתורה, ואין מוציא זמנו לריק, ולא מי שתמיד רץ וממהר בלי ישוב הדעת, שזה אינו נקרא זריז, שהרי אילו היה זריז לא היה צריך לרוץ אלא היה מספיק הכל בישוב הדעת ובסדר נאות ובכך ימיו כפולים.

ורמז לכך תמצא, שאם תמלא את ה"יום" יוולד לך עוד "יום", הא כיצד, מילוי אותיות של 'יום' הוא: יו"ד ו"ו מ"ם, כלומר, יש באותיות המילוי עוד "יום" (כי ביו"ד יש ו"ד' שהם גימטריא י', ואותיות ו' ומ' יש במילויים עוד אות כזאת - ו' ומ'), והיינו, אם תהיה זריז ותמלא כל יומך, תספיק כפליים לתושיה ממי שאינו זריז.

ובזה פירש בספר "נפלאות מתורתך" את הכתוב "את מספר ימיך אמלא", היינו, ימיך יהיו ברוכים ותספיק כפליים בהם מהרגיל,

כי "מספר ימיד", מה שקצוב לך, "אמלא", היינו אמלא אותיות של "יום" ויוולד לך עוד יום.

*****

בפסוק נאמר (בראשית ט"ז, ח'): אי מזה באת ואנה תלכי, הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע אמר בשם הרה"ק הרבי רבי בונם מפשיסחא זי"ע, שכל יהודי צריך שיהיה לו ישוב הדעת לשאול את עצמו כמו ששאל המלאך את הגר "אי מזה באת, ואנה תלכי", "פון וואנען אַנטלויפֿסט דו, און וואו אַהין גייסט דו?!"...

*****

בפסוק נאמר (דברים י"א, י"ז): ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה וגו'. הבעש"ט הק' זי"ע היה אומר, שהאדם צריך להיות תמיד בדעה מיושבת ולא לעשות שום דבר במהירות ללא ישוב הדעת, וזהו "ואבדתם מהרה" – צריך לאבד את המהירות.

*****

הרה"ק ה"שר שלום" מבעלזא זי"ע אמר על הפסוק (בראשית מ"ט, ד'): פחזו כמים אל תותר, שצריכים ישוב הדעת בכל דבר, ואומר דבר חידוש, שאפילו אם האדם עושה עבירה רח"ל בישוב הדעת ולא בחפזון מחמת התאוה, אזי האדם לא יעשה אז את העבירה בחשק גדול והתלהבות כמובן, וממילא גם לא יקבל עונש מאוד גדול על כך, שכן היה זה בישוב הדעת, והוא פלא!

*****

בפסוק נאמר (שמות כ"ז, כ'): ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך.

איתא במדרש (שמו"ר תצוה ל"ו, א'), שמן אפילו אתה מערבו עם כל המשקאות שבעולם השמן נתון למעלה, כי זהו טבעו של השמן שהוא צף תמיד למעלה.

ומדברי המדרש – אומר כ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א (הובא באמ"ק ה' אדר תשנ"ד) – אפשר לנו ללמוד דרך בעבודת השי"ת, שאף שלפעמים שרוי האדם במצבים קשים ברוחניות או בגשמיות, ומתנסה בנסיונות שונים, ומטבע הדברים כשאדם נמצא בעת מצוקה הוא מאבד את ישוב הדעת ואינו יודע איך להתנהג, והעבודה של בני ישראל הוא שאפילו במצבים כאלו לא יאבדו ח"ו את הדעת ויהיה מוח שליט על הלב, על אף שמתייסר ביסורים ונסיונות שונים עכ"ז תהא דעתו צלולה לדעת מה יעשה.

וזהו "ויקחו אליך שמן", "שמן" מרמז ל"חכמה" כידוע (ראה מס' מנחות דף פ"ה ע"ב), וכמו ששמן אפילו אתה מערב בכל המשקאות עכ"ז תמיד הוא צף למעלה, כן האדם אפילו כשנתון במצבים ונסיונות קשים צריך שתהיה חכמתו צפה מלמעלה, שלא יאבד את ישוב הדעת בכל מצב שהוא.

*****

בפסוק נאמר (בראשית ל"ב, י"ב): הצילני נא מיד אחי מיד עשיו.

יעקב הרגיש שהוא בלי ישוב הדעת, הוא מסופק ואינו יודע אם עשיו עומד להרגו חלילה או לא, ומרוב בהלה הרגיש שהוא אינו יכול להתפלל ע"כ להשי"ת שיצילנו, כי חסרה לו ישוב הדעת, ולא ידע מה לעשות, ועל כן התחיל להתפלל להקב"ה על עצם הדבר

שיוכל להתפלל אליו! "הצילני נא" – "נא" הכוונה 'לבקש' – בקשות רחמים ורצון, בעטן, הצילני נא – הצילני ועזור לי שאוכל להתפלל! ראטעווע מיר איך זאל קענען בעטן! כי לאחר שיתפלל, כבר היה בטוח שהכל יסתדר והקב"ה יהא בעזרו להצילו מיד עשיו, וכמו שאמר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע, "תפילה עושה מחצה", "מחצה" הכוונה העלפט (חצי) – תפילה עושה מחצה, תפילה טוט העלפן...

*****

בפסוק נאמר (תהלים קט"ז, י"א): אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב, וכבר רמזו המפרשים, "אני אמרתי בחפזי" – אם האדם אומר שראה דבר מה בחפזון, כגון שאחד עשה מעשה מסויים או דיבר דיבור מסויים, ועל סמך זה רוצים להעניש את אותו פלוני החוטא, אזי אל תעשה כך, שכן "אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב", אם אחד מספר דברים שראה בלא מחשבה והתבוננות מעמיקה תחילה לומר מה שרואה, הרי הוא שקרן – כוזב, כי כל אשר נעשה בחפזון ללא מחשבה וישוב הדעת, אין להאמין ולסמוך על זה כלל...

*****

בספר "משכיות כסף" להגאון רבי אברהם פייער זצ"ל מביא: פעם אחת הייתי בשבת פרשת ויקהל אצל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, ושמועתי מפה קדשו בלהבות אש בדברים היוצאים מן הלב ונכנסים בליבי ועוד מקשקשין במעי, שכמעט בכל עת אני זוכר אותם רק היצר סוכן בי ואין מניח אותי לקיימם כנכון, ואלו תוכן דבריו הקדושים:

בפסוק נאמר (שמות ל"ו, ה'ו'): ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא וגו' ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש.

ולכאורה צ"ב, מה רצתה התורה ללמדנו בזה, אלא ידוע שמעשה המשכן היה לכפר על עוון העגל, וידוע שכאשר הבעלי תשובה עושים יותר מדאי תשובה, גם כן אין זה מן הנכון, אלא צריכים לשאול לחכם וצדיק שיורה חטאים בדרך הטוב והישר ולא איש כל הישר בעיניו יעשה.

וזה הודיעה לנו התורה הק', שהעם היו מרבים להביא, כי רצו להרבות בתשובה על חטאם, וזאת הרגישו כל חכמי לב העושים במלאכה לתקן החטא, ובאו והודיעו זאת למשה רבינו, והודה לדבריהם, ויצו להעביר קול במחנה "אל יעשו עוד מלאכה" וגו'. והוסיף ואמר בזה הלשון: יכול להיות לפעמים שעל ידי התשובה הקלקול עוד יותר גדול מאשר הקלקול שהיה על ידי החטא – אם אינם עושים כראוי וכנכון.

*****

בספר "בן יהודע" (הוריות דף י"א) העתיק הרה"ק ה"בן איש חי" זי"ע את הדברים דלהלן (שכבר מוזכרים ב"ליקוטים" בסוף ספר מהרי"ל): "וכמ"ש על ר"ת שהיה מניח לפניו על השלחן כלי גדול מלא זהובים ויושב ועוסק בתורה, באומרו, כי זהובים מרחיבים לב האדם ויתפקח עי"ז בעסק התורה, משא"כ אדם דחוק, יהיה שכלו מבולבל ואינו מיושב בלימוד התורה".

*****

כשאליעזר הלך אל לבן לחפש אשה ליצחק, נאמר בפסוק (בראשית כ"ד, ל"ג-ל"ד): לא אוכל עד אם דברתי דברי, ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי.

בספה"ק מובא שהכתוב רומז לנו איך צריכים להתפלל, שאליעזר אמר ללבן "לא אוכל עד אם דברתי דברי", שאינו יכול לאכול בטרם יתפלל להקב"ה, אמר לו לבן "דבר", גיב א דאווען אפ – תחטוף כבר את התפילה ותוכל לאכול, אמר לו אליעזר "עבד אברהם אנכי" – למדתי מאברהם אבינו איך להתפלל, לא כך מתפללים, אין חוטפין תפילה, הכל נעשה רק מתוך מתינות וישוב הדעת והכנה דרבה קודם התפילה.

*****

הגה"ח רבי אליעזר דוד פרידמן זצ"ל היה מספר, ששמע מהג"ר יוסף נפתלי שטרן זצ"ל שהמתין פעם ביחד עם כ"ק האדמו"ר בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע לרכבת שבוששה מלבוא, והיו כל המחכים לחוצים וללא סבלנות, אמר ה"אמרי חיים": לכל דבר צריך ישוב הדעת, ומי שמתיישב בדעתו שוב אינו לחוץ...

וידוע שכן היה מרגלא בפומי של ה"אהבת ישראל" זי"ע. ובמלחמת העולם הראשונה כשנתפס ה"אמרי חיים" בידי הצוררים, אמר אז ה"אהבת ישראל" זי"ע: התיישבתי בדעתי ועדיין אני מפחד שנפש יקרה כזו ימצא בידי בני בחירה...

*****

בזמירות ליל שב"ק אנו אומרים "מנוחה ושמחה אור ליהודים", הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע היה מפרש, "מנוחה ושמחה" – ישוב הדעת ושמחה, "אור ליהודים" – דער לייכט דעם איד [מאיר את היהודי]...

*****

צדיקי הדורות היו מחדדים ואומרים, שאמנם כל דבר צריכים לעשות בישוב הדעת, אכן צריכים להיזהר ולהישמר ולמודד כל דבר במאזני השכל לדעת אם הוא מתנהג בישוב הדעת או בעצלות, כי ישנם אנשים שהם עצלנים ואומרים שאינם ממהרים לעשות את אשר צריכים לעשות מכיון שהם עושים כל דבר בישוב הדעת.

וכמובן שאין דרך זו דרך נכונה, המודד לאדם אם הנהגתו הוא מחמת ישוב הדעת או עצלות, הוא על ידי מדת השמחה הבאה בעקבות הנהגה טובה הנעשתה בישוב הדעת, כי אם עושה דבר מה בעצלות, כמובן שהוא לא ישמח אה"כ.

וזה רמוז במה שמזמרים בליל שבת קודש "מנוחה ושמחה אור ליהודים" – "מנוחה" – יישוב הדעת שמביאה לידי "שמחה", הוא ה"אור ליהודים", לא כן עצלות שאינה משמחת את האדם אלא להיפך.

*****

מסופר שאחד הרבנים שהיה גדול בתורה ויגע הרבה בשקידה ובהתמדה בלימוד עם תלמידי ישיבתו, נתקנא פעם בכמה מצדיקי הדור שהם יושבים להם במנוחה ומייחדים ייחודים עליונים כשהם יושבים ומעשנים כמה שעות ביום את מקטרתם, התחיל אותו רב

להרהר בדעתו "אולי אעשה כן גם אני", ואחרי שחשב ושקל הדבר בשוב הדעת, החליט שאין נכון להתחיל דרך חדשה בעבודה בטרם ייסע להתייעץ בדבר עם רבו הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זי"ע – חתנו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע.

הרב לא סיפר לשום איש את מחשבותיו והחלטתו ונסע לראפשיץ. כשבא לראפשיץ ונכנס לבית רבו, מצא אותו שוכב על מיטתו ואנשים רבים משמשים אותו, כי היה אז קצת חולה, כשהצדיק ראהו, נתן לו שלום, ועוד בטרם הספיק הרב לפתוח את פיו להתייעץ עם רבו, הקדים הצדיק ואמר לו "הנני רוצה להגיד לך דבר תורה, בפסוק נאמר (בראשית ו', ט'): אלה תולדות נח, ויש לרמז שהכתוב ר"ל "אלה" – שהוא עבודה זרה, כענין שנאמר (שמות ל"ב, ד'): אלה אלהיך ישראל, הוא "תולדות נח", תוצאה ותולדה מהמנוחה והבטלה, ואם תאמר "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו", הרי עינינו רואות שיש בדור צדיקים תמימים שיושבים במנוחה ומייחדים ייחודים כשמעשנים את מקטרתם, הנה "את האלקים התהלך נח", המנוחה שלהם היא גם כן דרך בעבודת ה', אבל אתה אל תעזוב דרכך בקודש להתמיד יומם ולילה בלימודך ולהפיץ תורה ברבים".

*****

הרה"ק הרבי רבי ברוך ממעז'בוז' זי"ע היה אומר, ריבוננו של עולם, אתה חפץ שבניך ישובו בתשובה, והנה תשובה אמיתית צריכה להיות רק מתוך ישוב הדעת ולא מתוך צרה, בפסוק נאמר (תהלים צ', ג'): תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם, וכי זו גבורה שאתה מדכא אנשים ואומר להם אז לשוב? מי לא ישוב בראותו כמו עיניו שכלו כל הקיצים, תן להם לישראל כל הטוב, תן

להם הרחבה וישוב הדעת – ואז תאמר להם לשוב, או אז תהא
התשובה אמיתית וכנה...

*****

בספר "רמותים צופים" (ערך החידושי הרי"ם זי"ע, אות י"א) מובא
מכתב של הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע לבני ביתו בדרכו לסדיגורא,
וכך דברי קדשו: דרך החסידים בעת הזאת מגמת כל אחד ואחד רק
להגדיל רבו עד לשמים, ויתר הדברים אגב אצלם, ה' יטע בלבנו
נקודה אמיתית לעבודתו, ולהעביר האלילים מן הארץ הסובבים
כחוט השערה מן האמת אשר כמעט איננו ניכר, תראו להתמיד
בלימוד, ולהיות החפץ והרצון אמת לעשות רצון הש"י אשר
הודיענו בתורתו, וה' מסייע להולכים בתום, וזולת זאת הכל הבל.

ומה שאדם פועל אצלו איזה נטיה לטוב ע"י ישוב הדעת, טוב
הדבר הרבה יותר מעל ידי כוחות התפילה, כי בזה יש הרבה
דמיונות שוא ע"י רתיחות התפילה, ואינו דבר של קיימא כלל, לא
כן ע"י ישוב הדעת שמברר אצלו הטוב לטוב, הגם שאינו מרגיש
בעצמו כל כך, יש לו לשמוח בהמעט אשר אינו מביא לידי גסות, כי
זה העיקר, טוב ארוחת ירק וגו' (משלי ט"ו, י"ז).

*****

צדיקים היו מפרשים, דהנה אמרו חז"ל (מס' קידושין דף מ' ע"א)
"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה רעה אין הקב"ה
מצרפה למעשה", וכבר דקדקו המפרשים שאם מחשבה כמעשה,
מפני מה אין המחשבה רעה נחשבת למעשה, ואם מחשבה אינה
כמעשה, אז מפני מה מחשבה טובה כן נחשבת כמעשה.

ושמעתי ביאור נאה, דהנה אנו אומרים בליל שב"ק (בפיוט "לכה דודי") "סוף מעשה במחשבה תחילה", והכוונה, כי כל מעשה שלא נעשתה קודם המעשה הכנה והתבוננות לעשות את המעשה כדבעי בישוב הדעת, אז הגם שהמעשה נעשתה היא לא נחשבת כ"מעשה", ע"ד שהמשילו את הפתגם ששגור בפי העולם "א שטות וואס געלינגט, בלייבט א שטות" [איוולת שהצליחה, נשארת איוולת], מעשה ללא התבוננות תחילה הוי כגוף בלא נשמה, ולא משנה לן אם המעשה היה אח"כ, כשחסר ההכנה והישוב הדעת חסר בגוף המעשה.

וזהו הביאור בדברי חז"ל הנ"ל, כשהאדם הולך לעשות דבר טוב, הרי הוא חושב תחילה שהוא הולך לעשות את המצוה ועושה את זה בישוב הדעת, וזהו "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" – המעשה טוב שנעשתה על ידי מחשבה תחילה, היא נחשבת למעשה, שכן רק במחשבה תחילה חל שם מעשה על הפעולה.

לא כן כשאדם עושה חלילה מעשה רע, אז הגם שהוא חושב לעשות מעשה רע, הלא המחשבה הזאת איננה נעשית מתוך התבוננות בישוב הדעת אלא בחפזון ובמהירות כשהתאוה תאוה, וכיון שנעשה שלא בישוב הדעת, אזי המחשבה רעה הזאת איננה נחשבת כלל, ואין המעשה נחשב למעשה, והגם שהוא מקבל עונש על המעשה, אין המעשה מעשה כמעשה טוב ששכרה מי ישורנה, כי חסר בההכנה לעשות את המעשה "מעשה", ודו"ק.

נקדישך ונעריצך כנועם שיח

געוואלדיגע שמועס מיט אבי"ק
סאנטוב שליט"א אויפן טעל ליון

לכבוד מערכת באור המופעל "איחוד
תלמודי וחסדי טאהש".

דא צווישן די שפאלטענעס פון דעם הערליכן גליון "באור החיים" וועלכע ערשיינט וועכנטליך זורך די חשובע מערכת, און און געשעצט און באלבט ביי אלפי אנשי איבער דער גארער וועלט. וועלכע קוקן ארויס דערנאך מדי שבת בשבתו זיך צו דערקוויקן מיט די גאר רייכע תוכן פון הלכות ומאמרים, תורת וסיפורים במשנתו של רבינו הקדוש ז"ע ושלשלת הק לבית טאהש.

ווי אויך ארויס ברענגען דא א ספעציעלע דאנק פאר די חברי המערכת "איחוד טאהש" ובתוכם הני תרי צנוותא דדהבי האברכים החשובים הר"ר אהרן אשר יעקב העישקאוויטש הי"ו און הר"ר אשר אנשיל בערגער הי"ו פאר די טעלפאון ליון וואס שוין א לענגערע תקופה אהער געשטעלט אויף גאר א פראפעסיונאלע פארנעם מיט הערליכע און גאר אינהאלטסרייכע אונז מיטן ציל צו אהרן זיין אנשי שלומינו ארום די וועלט, בפרט אין די יעצטיגע זמנים וואס מען טרעפט זיך נישט צוזאם אזוי אפט, קען מען מיטהאלטן טעגליך אויפן טעלפאון ליון אלע מאורעות בצל הקודש פון כ"ק מורן רבינו עט"ר שליט"א ובקהלתנו הקדושות, פולע רייכע תוכנידיגע שיעורים בכל מקצועות התורה, צממחת אני"ש, ניעס און אפטייעס, און אינהאלארייכע אינטערוויאס בדברים העומדים על הפרק.

ספעציעל האבן מיר לעכטענס גאר שטארק נהנה געווען יעצט אין די טעג פון די יומא הדולולא קדישא פון דעם שמועס אינטערוויא מיטן קעפל

"נקדישך ונעריצך כנועם שיח" געגעבן געווארן דורך הגה"צ ר' שלמה זלמן פריעדמאן אב"ד סאנטוב שליט"א, בעל מחבר ספרי נועם שיה, וואס דער רב שליט"א האט ארויסגעברענגט מיט גרויס התרגשות און אש קודש, פון זיין פרעזענליכע התקשרות צום רביה"ק זי"ע, וואס ער האט מיטגעהאלטן די עבודת אילנא דחיי פון נאך אלס קינד, און שפעטער אלס טאטע פון זיינע קינדערלעך, און אלס רב הביהמ"ה, מיט פרעזענליכע עבודות און סיפורים מומתים פון רביה"ק זי"ע, וואס ער האט מיטגעהאלטן די עבודת הקודש במשך אסאך יארן, וואס דאס האט אונז גאר שטארק דערקוויקט, און מיר האבן זיך דערמאנט פון די לעכטיגע צייטן בצל רבינו הקדוש בהילול גורו על ראשינו,

דער אייבוירשטער זאל ענק בענטשן און ענק געבן הצלחה אויף ווייטער מיט די עבודת הקודש מוזאל קענען אנגיין ביתר שאת וביתר עוז.

המכתב וחותם ש.צ.ח.ל. פה.ב"פ.

מרת שופטית - תשס"א למ"ק

ח

גליון באור החיים

הכותב הוא:

הרה"ג ר' שלמה צבי חיים ליעבערמאן שליט"א - בארא פארק
בן הרה"ג ר' משה יודא לייב ליעבערמאן ז"ל מבעסערמין - קרית טאהש

ברכת ייש"כ למכון "באור החיים" - טאהש שהמציא לידינו את המכתב ופרטי השולח

מכון אפריון לשלמה

*****

ידלומים מגדולי ישראל

היכן כתוב שאסור ללכת לכותל?

מעשה מופלא מחכמתו ורגישותו של מורן הגה"ק מטאהש זי"ע

שאסור ללכת לכותל?," השיב האיש שכן כתוב בספרו של הגה"ק סמאטמאר זי"ע "על הגאולה ועל התמורה". אמר לו הרבי: בוא ונלמוד ביחד בספר "על הגאולה ועל התמורה", הרבי הוציא את הספר מהארון, והתחיל ללמוד עמו בספר.

כשגמרו ללמוד ביחד, אמר לו הרבי "כעת אתה יכול לחזור ולאסוף כסף אצל חסידי סאטמאר, וכשישאלו אותך אם אתה הולך לכותל, אתה יכול לומר להם "א - איך בין אמאל געגאנגען צום כותל, אבער זייט איך האב געלערנט "על הגאולה ועל התמורה", בין איך נאך קיין איין מאל נישט געווען" [אכן פעם הייתי הולך לכותל, אבל מאז שלמדתי בספר "על הגאולה ועל התמורה", לא הייתי שם אפילו פעם אחת]...

סיפר לי ידידי הגה"צ דומ"ץ טאהש בקרית יואל שליט"א, שפעם נסע יהודי מירושלים עיה"ק לאמריקא לאסוף כספים לצורך איוז מצוה, והגיע במסעו למקום מסויים שגרים שם חסידי סאטמאר, וניסה את מזלו לאסוף שם כסף. ברם רובם ככולם שפנה אליהם לבקש כסף, שאלו אותו מיד האם הוא הולך לכותל, ומכיון שלא רצה לשקר, הודה על האמת ואמר "כן, אני הולך לכותל", ולכן כמעט ולא נתנו לו כסף.

בצר לו קם ונסע לקרית טאהש ונכנס אל מורן הגה"ק מטאהש זי"ע ואמר להרבי את אשר בלבבו, שהוא הגיע לכאן לאסוף כסף והסתובב בין חסידי סאטמאר, והללו כששמעו שהוא הולך לכותל, כמעט ולא נתנו לו כסף. שאל אותו הרבי "היכן כתוב

Rabbi Shlomo Zalman Friedman
Rabbi of Cong. Zichron Elazar

16 Irene Court
Lakewood, N.J. 08701

Tel/Fax: 732 - 905-8378
Study: 732 - 886-1944

שלמה זלמן פרידמאן

רב דקהל
זכרון אלעזר סאנטוב
גאטאס
להודות ולהלל, אפריון לשלמה, ושא"ס
לעיקוואוד נ.ד.

בס"ד, יום שנכפל בו "כי טוב" לסדר "זבדני אלקים אותי זבד טוב", ח' כסלו תשפ"א לפ"ק

כבוד רב אחא"י ורב רחומא"י, ידיד נפשי וידיד כל בית ישראל, מרדכי"י מוכתר בנימוסו, חסידא ופרישא, נהורא נפישא, השוקד באהלה של תורה, לילה כיום יאיר כחשיכה כאורה, יראתו קודמת לחכמתו, משכיל נבון וחכם, בקי נפלא וצני מלא ספרי, סיני ועוקר הרים, מרביץ תורה לעדרי עדרים, זקנים עם נערים, מחבר חיבורים חשובים ויקרים, מגיד מישרים ונודע בשערים, חריף עצום, איש האשכולות, אהוב על הבריות, כש"ת

הגאון החסיד רבי מרדכי גנוט שליט"א

על של עתה באתי, להביע תודתי והערכתי על הלוח "דבר בעתו" המפורסם בכל קצוי תבל לשם ולתהילה, וכבר העיד הכתוב (משלי ט"ו, כ"ג) "דבר בעתו מה טוב", ואכן שפתותיו נוטפות מור, מאירים באור, מסודרים ובהירים, צולל במים אדירים ומעלה פנינים יקרים, כולם אהובים וברורים, וכולם פותחים את פיהם בחכמה, בשפה ברורה ונעימה, ערוך בטוב טעם ודעת, הוא ציוה ויעש, כיד ה' הטובה עליו, דבר דיבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף.

אין לשער ולתאר את הנאתי וקורת רוח המרובה שנגרם לי תמידין כסדרן מהלוח הנפלא דמר, בהיותו "כל בו" כפשוטו ומשמעו, ב"סדר היום" לדיניה הלכותיה ומנהגיה דבר יום ביומו, בסדר "עתים לתורה" בכל מקצועות התורה, במאורעות "דברי הימים" שעברו עלינו לטובה ולברכה וימי זכרון לזמניהם, ובאמונתנו בביאת משיח ובנין בית המקדש להלכותיה ומנהגיה, וב"מעשה בראשית" בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

והנה כפסוק הנזכר נאמר "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב", ואציין בזה לדברי המלבי"ם, מי שחוקי החכמה ערוכים על שפתיו, עד שבעת ישאלוהו על דבר יוכל לענות תיכף, יש לו שמחה מזה, וידוע שפה רומז על החכמה, ואם יענה דבר בעתו בעת הצורך אל הדבר, אז הוא טוב, כי יועיל בחכמתו בעת הצורך, וזה תכלית הטוב להועיל בעתו, וזה יותר מהקודם שהשמחה לו לבדו, כי בזה ייטיב גם לאחרים בעת הצורך."

וכיהודה עוד לקרא, הנני מצטרף למאות ואפלי המברכים מעוטק לבם המלא שמחה, הנה כי כן יבורך גבר בכל משאלות לבו לטובה ולברכה, ויזכה להמשיך בפעולותיו הברוכים להיות בין מזכי הרבים ומשמחיהם, וכבר ידוע מה שאמר קדוש ישראל מרוזין זי"ע בפה קדשו, אשר כמו שאמרו חז"ל (אבות ד', ב') ד"מצוה גוררת מצוה", כך "שמחה גוררת שמחה".

ועתירתי ותפילתי, יהי רצון שיוזכר כת"ר שליט"א לרוב נחת ושלחה השקט ובטח, בריאות איתנה ונהורא מעליא לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, ובשובע שמחות, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה וכל אשר יעשה יצליח, אך טוב וחסד ירדפדו כל הימים מתוך רוב כל, וכט"ס.

והנני ידו עוז הכו"ח בהוקרה והערצה באה"ר ועוזה

שלמה זלמן פרידמאן

לפתע הוציא רבי ישראל מפתחות מכיסו ומסרן לבחור, כשהוא מראה לו על אחד הרכבים שחנו שם ברחוב ואומר לו: "הנה, הרכב הזה הוא שלך" ... הבחור לא הבין, והביט בו בתמיהה...

כשהאדמו"ר מוויז'ניץ קנה רכב לבחור שכמעט נשר מהישיבה

כבר, כי הוא בשלו, שהוא הולך לעזוב את הישיבה. שאלו ר' ישראל: "ואם תקבל ממני רכב (קאר), האם זה יספיק לך שבעבודה כן תישאר בישיבה?". חייך הבחור ואמר בשחוק: "בסדר! אם אתה קונה לי רכב אני נשאר בישיבה"...

המשיך האב לספר: לאחר כמה ימים קרא ר' ישראל לבני הבחור הזה, ואמר לו שהוא רוצה ללכת לטייל עמו, כמובן שהבחור שמח מאד על זה, והתחיל ללכת עמו לטיול.

פתאום עצרו ברחוב, ור' ישראל הוציא מכיסו מפתחות ומסרם להבחור, והראה לו על רכב אחד שחנה שם ברחוב, ואמר לו: "הנה, הרכב הזה הוא שלך" ... הבחור הסתכל בעיניים תמהות ולא הבין מה קורה שם, והרבי הסביר לו בפשטות: "הרכב הזה הוא שלך - אני קניתי לך את זה - נוי עם געזונטערהייט" [תשמש עם זה כבראות]...

הבחור לא האמין למה שהוא שומע, ברם הוא לא הרגיש בנוח מזה, ולא היה נעים לו לקחת את הרכב, כי ידע שאינו בעל יכולת והוא אינו משופע באמצעים כדי לקנות לו כזה דבר יקר, אך ר' ישראל שהבין מיד מה מונע מהבחור לקחת את המפתחות, אמר לו: "זה בסדר - אני דאגתי להכסף - קח נא את הרכב בתשואת חן"...

ממשיך האב לספר: בני הבחור אכן נשאר בישיבה, ומאו הרגיש רצון עז להשתפר, הוא הבין כנראה והרגיש שר' ישראל עשה בשבילו דבר חזק מאוד, והוא קיבל מזה חיזוק גדול - וגם הרגיש שצריך להכיר לו משהו טובה על כך - ולאט לאט החל להשתפר, והתחיל ללמוד ולהתפלל יותר חזק, וגם נסע לעתים עם הרכב שלו, ולאחר תקופה זכה בע"ה לעלות מעלה מעלה, עד שזכה להינשא לאשה כשרה והקים בית חסידי לתפארת, וכהיום הוא אברך טוב שלומד ומתפלל ועובד את ה' כראוי...

האב סיים את סיפורו ואמר לחתני בהתרגשות: הנה ר' ישראל הזה - בזה שקנה את האוטו לבני, הציל את חייו ברוחניות ובגשמיות, ואכן אני חייב לו הכרת הטוב מיוחדת...

סיפר הגה"צ אב"ד סאטשוב שליט"א:

חתני הרב יצחק יקותיאל האגער שליט"א סיפר לי סיפור נפלא. לפני שנים נודמן לו לשבות בעיירה מאנסי, והתפלל בשב"ק באיזה בית מדרש. בהיכנסו, ניגש אליו אדם אחד וקידם אותו בברכת "שלום עליכם" ושאל אותו לשמו ושם משפחתו, וכאשר השיב חתני ששם משפחתו הוא "האגער", שאלו הלה שמא הוא מכיר אדם אחד שגר בבני ברק ושמו "ר' ישראל האגער" (לימים האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א בקרית וויז'ניץ בני ברק), ואם יש ביניהם איזה קירבה.

השיב לו חתני, שאדם זה הוא אכן ממשפחתו (שזקנו הרה"ק בעל "מקור ברוך" מסערט-וויז'ניץ ז"ע הוא אחיו של זקנו של ר' ישראל, ה"ה הרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ ז"ע), והוא בנו הגדול של כ"ק אדמו"ר מוויז'ניץ (בעל ה"ישועות משה" ז"ע). וכאשר שאל אותו חתני אם הוא מכיר אותו, השיב האדם שאינו מכיר אותו אישית, אך הוא חייב לו הכרת טוב.

מיוחדת, ואז סיפר האדם לחתני סיפור נפלא, וכך סיפר: לפני הרבה שנים היה לו בן שלמד בישיבה אחת בארץ ישראל, והבן הזה היה בחור חלש ר"ל, ובאותה תקופה יצא לו לבנו הבחור להכיר את ר' ישראל הנ"ל, והתחיל להסתופף לעתים בצל קורתו ביחד עם עוד בחורים שהיו צריכים למשענת ברוחניות, אמנם עם הזמן, התחיל בנו הבחור לאבד כל טעם ברוחניות רח"ל, והתחיל להתדרדר מטה מטה, עד שכבר לא רצה להישאר בישיבה.

כאשר הבחור שח לר' ישראל אודות מצבו הרוחני הירוד, ניסה ר' ישראל להשפיע עליו בכל כוחו שכן ישאר בישיבה, שכן ידע נאמנה, שמחוץ לכותלי הישיבה אחת דתו רח"ל... אך עם כל הרצון הטוב, והשתדלויותיו המרובות שוב ושוב לדבר על לבו, לא עזר לו כלום, והבחור החליט לעזוב את הישיבה ויהי מה.

יום אחד שאלו ר' ישראל: "מה עוד אני יכול לעשות כדי שתישאר בישיבה? - איזה דבר תרצה לקבל בעבור זה שתישאר בישיבה". השיב הבחור ששום דבר לא יועיל

RABBI MOSHE ELIEZER BLUM

CONG. BAIS ELIAIZER SIKSA

BAIS DIN TZEDEK MIDRASH LHOYROAH

בס"ד

משה אליעזר בלום

אבדק"ק בית אליעזר סיקסא

וראב"ד בד"ץ מדרש להוראה

76 Grove Street, Monsey, NY 10952 • Tel: 845.596.2353 • Fax: 718.228.2454 • Cell: 845.721.5966

ג' אלול תשפ"א

כבוד ש"ב הגה"צ המפורסם אב"ד סאנטוב שליט"א בעל מחבר ספרים המפורסמים "נועם שיח"

קבלתי הקונטרסים "נועם שיח" יישר כוחכם וחילכם כשמו כן הוא נועם ממש זיס געשמאק דברים יפים מאוד עם הרבה תוכן הרבה אמונת צדיקים מלאים זיו ומפיקים נוגה נאה זיום בכל העולם.

השית"ת יעזור לכם שתזכו עוד רבות בשנים להגדיל תורה וחסידות ולהפיצה לעם קודש וזכות תורה דרבים יגן עליכם ועל בני ביתכם להתברך בכתיבה וחתומה טובה שנה טובה ומתוקה בספרן של צדיקים גמורים והתפלות יתקבלו ברחמים וברצון אכ"ר.

הקאסטט מזקיני מרן הגה"ק מקאשוי זצוק"ל בעל "ברכות שמים" ששלחתם אין לי בבית טעיף רעקארדער ועל כן לא שמעתי אבל היות שאתם מזכים את הרבים בספרים וקונטרסים חשובים מלא עם מאמרים ומעשיות מצדיקים, עצה טובה קמ"ל לכתוב הדרשה ועוד חומר שבידכם בקונטרס "נועם שיח" ואי"ה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל ובוודאי יהי' לכם לזכות גדול.

פעם נכנסתי אל הקודש פנימה מרן הגה"ק ה"תורת מרדכי" מוויזניץ זצוק"ל ושאלתי את שאלתי ואמר לי הרבי "איך בין נישט און הימל דאס איז א הימל שאלה". שאלתי "ואם אחד מחסידי וויזניץ ישאל שאלה כזו מה יענה לו הרבי?" ואמר לי שתי תשובות: ראשית הם לא שואלים שיודעים שאני לא משיב שאלות כאלו, שנית אם אכן ישאלו אני לא יענה "איך בין נישט און הימל".

אז שאלתי אם יש לי רשות לומר משהו והסכים הרבי ואמרתי: בדרך כלל חסיד נכנס לרבי עם שווערע פעקל ויוצא בשמחה אראפ מיטן פעקל, ואם הרבי לא ישיב לי תשובה וועל איך בלייבן מיטן פעקל, והוספתי שיש לי אמונה פשוטה שכל מה שיאמר הרבי הוא תשובה מן השמים. אז אמר לי הרבי אני יכול ליתן לך "בעל בתי'שע תשובה". אמרתי להרבי "דער רבי קען עס רופן ווי אזוי דעם רבי'נס רצון איז, פאר מיר איז דאס א תשובה מן השמים"... ואז השיב לי הרבי תשובה ברורה והי' לי ממש א מופת נפלא זי"ע.

הכו"ח בהוקרה ובהערצה בלונ"ח

הק' משה אליעזר בלום

גוטע יסודות...

לפני כמה שנים בעת שהתחילו לבנות את הבית המדרש המפואר של חסידי סקולען בלייקווד, פנה אלי כ"ק האדמו"ר מסקולען - לייקווד שליט"א, וביקש ממני שאבוא ביחד עמו אל המקום ששם בונים את הבית המדרש החדש.

היה זה באישון לילה, לאחר השעה שתיים, והלכתי שם ביחד עם הרבי. כשהגענו למקום הבניה, היה שם עפר ובוץ, והניחו הפועלים קרשים כדי שיוכלו ללכת עליהם ולא להתלכלך. אחזנו זה בידו של זה, ועלינו על הקרשים והתקדמנו למרכז המקום, ששם התחילו להניח את היסודות של הבנין.

ואז אמר לי הרבי "הרי הולכים לבנות כאן מקום קדוש, בוא ונניח כאן **גוטע יסודות**, ולומר ביחד ז' פעמים 'ויהי נועם'". אמרתי להרבי, היות והרבי הוא "וויז'ניצער תלמיד", שכן הוא תלמידו של הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ-מאנסי זי"ע, על כן אני מציע לומר "ויהי נועם" בנוסח וויז'ניץ, כמו שאומרים לאחר הדלקת נרות חנוכה, והרבי הסכים.

עמדנו שם ביחד - רק אנו והרבש"ע - כשאנו אחוזים זה ביד זה באישון לילה ואפילה, והתחלנו לומר ביחד "ויהי נועם" ז' פעמים בנוסח וויז'ניץ בקול רם ובהתלהבות נוראה מתוך שלהבת אש וחיות דקדושה. איך בין ארויס פון די כלים צו זען ווי א "סקולענער קינד" לייגט אראפ אזא "וויז'ניצער ויהי נועם"...

בדרך אגב, לאחרונה השתתפתי בעריכת השולחן של כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען-לייקווד שליט"א, והרבי כיבד אותי לזמור את ה"וויז'ניצער קה ריבון עלם". התחלתי לזמר, והרבי שר עמי ביחד בהתלהבות וחיות דקדושה. כל החסידים חייכו בהנאה לראות לראשונה ווי "א סקולענער רבי" לייגט אראפ אזא "וויז'ניצער קה ריבון עלם" ...

סיפר כ"ק האדמו"ר מסקולען - מאנסי שליט"א, שכשעבר להתגורר במאנסי, אמר לו אביו מרן הגה"ק מסקולען זי"ע, שישתדל ללכת בכל שב"ק להשתתף בעריכת השולחן של מרן הגה"ק מוויזשניץ בעל "תורת מרדכי" זי"ע. ואכן כל אותן השנים לא החסיר הרבי מסקולען שום טיש, והלך מרחק רב מביתו עד לביהמ"ד וויזשניץ כדי להשתתף בטיש של הרבי מוויזשניץ.

וכך המשיכה ה"חזקה" גם אחר הסתלקותו של הגה"ק בעל "תורת מרדכי" זי"ע, שהרבי מסקולען שליט"א המשיך להשתתף אצל בנו ממשיך דרכו כ"ק מרן האדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי שליט"א, עד שהסתלק אביו הגה"ק מסקולען זי"ע, שאז קיבל הרבי את שרביט המלוכה והתחיל להנהיג את עדת צאן מרעיתו.

מספר הרבי, שבכל ליל שבת קודש לא היה מזמר את הזמר "כל מקדש" בביתו בעת הסעודה, כי כידוע ה"כל מקדש" של סקולען לוקח הרבה זמן, והיה מזמר "כל מקדש" כל ליל ש"ק בשעת הליכתו להטיש של הרבי מוויזשניץ.

מספרים החסידים, שלפעמים היו רואים את הרבי מסקולען שליט"א עומד מחוץ לבית המדרש וויזשניץ ליד הדלת, ומזמר את הזמר "כל מקדש" עם כל הסקולענער תנועות, ורק כשגמר לזמר, אז היה נכנס להטיש...

ובדרך אגב, כאשר כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען - מאנסי שליט"א היה משתתף בטיש של הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ זי"ע, לא ישב מעולם אויבן אן - בשולחן המזרח, רק תמיד ישב מול האויבן אן - בצד - שמשם היה יכול לראות את פניו של הרבי.

